

باکو باید مشخص کند که در کنار کدام یک قرار دارد: روسیه، ایران یا ترکیه؟

پایگاه اینترنتی روسبالت روسیه در تحلیلی در خصوص تلاش جمهوری آذربایجان برای ایفای نقش در دو محور «روسیه-جمهوری آذربایجان-ایران» و «ترکیه-گرجستان-جمهوری آذربایجان» نوشت: باکو باید مشخص کند که در کنار کدام یک قرار دارد: روسیه، ایران یا ترکیه؟

به گزارش آران نیوز به نقل از پایگاه اینترنتی استراتگ، تحلیلگر روسبالت نوشته است: «جمهوری آذربایجان می خواهد در دو مثلث ژئوپلیتیک حضور داشته باشد. اما، مختلف بودن گرایش های این مثلث ها، موجب ناموفق ماندن این سیاست جمهوری آذربایجان می شود و باکو را به گزینش میان ایران، روسیه و سایرین مجبور می کند. رییس جمهوری آذربایجان هنوز با روسای جمهوری روسیه و ترکیه مناسبات خوبی دارد. الهام علی اف فکر می کند که محورهای سه گانه «جمهوری آذربایجان-روسیه-ایران» و «جمهوری آذربایجان-گرجستان-ترکیه» به تامین امنیت منطقه و توسعه همکاری بازرگان کمک خواهد کرد. رییس جمهوری آذربایجان اخیرا در نشست هیات دولت این کشور چنین دیدگاهی را بیان کرد. وی تاکید کرد که باکو در سیاست خارجی، فعالیت گسترده ای دارد. الهام علی اف این سخنان خود را با اشاره به سفرهای خارجی خود و نیز سفرهای اخیر سه رییس دولت خارجی به باکو تقویت کرد.»

ایرینا جرباندازه، تحلیلگر سایت «روسیبالت» با اشاره به سفر دیمیتری مدودیف، نخست وزیر روسیه و دیدار سه جانبه وزرای خارجه روسیه و ایران و جمهوری آذربایجان در باکو می نویسد: «گرچه به نظر می رسد که در مقابل مثلث باکو-تفلیس-آنکارا، مثلث باکو-مسکو-تهران شکل می گیرد، اما باید توجه داشت که نخست وزیر روسیه، از ایروان به باکو سفر کرد. یعنی این سفر در فضای تشدید بی سابقه مناقشه قره باغ که قربانیان بسیاری گرفت، محقق شد. الهام علی اف به مطبوعات گفت که سفر مدودیف به باکو اهمیت بسیاری دارد و نشانه دیگری از مناسبات دوستانه روسیه با جمهوری آذربایجان است. به گفته علی اف، همکاری دو جانبه، مشکلات بین المللی و تنظیم مناقشه جمهوری آذربایجان و ارمنستان بر سر قره باغ و بخصوص تشدید اخیر درگیری میان دو طرف، در سفر مدودیف به باکو مورد مذاکره قرار گرفت. رییس جمهوری آذربایجان پنهان نکرد که مناسبات با روسیه برای جمهوری آذربایجان «اهمیت بسیاری» دارد و باکو این مناسبات را مهم ارزیابی و برای تقویت آن تلاش می کند. علی اف بطور خاص تاکید کرد که جمهوری آذربایجان نقش روسیه را در ابتکارات مربوط به کاهش وخامت اوضاع، بسیار مهم ارزیابی می کند. مدودیف نیز به نوبه خود گفت که روسیه نه تنها در روند حل مناقشه قره باغ حضور دارد، بلکه بطور حداکثری در آن شرکت می کند.»

تحلیلگر روسبالت افزوده است: «اما، روسیه نه تنها از روند حل مناقشه دور می شود، بلکه مناسبات استراتژیک با جمهوری آذربایجان برقرار می کند که دیدار سه جانبه وزرای خارجه روسیه و ایران و جمهوری آذربایجان بلافاصله پس از تشدید مناقشه قره باغ نیز خبر از همین مساله می دهد. البته، سه وزیر خارجه، راه های حل مناقشه را مورد مذاکره قرار دادند و ایران و روسیه، برخلاف ترکیه، برای ایفای نقشی مشخص در حل مساله قره باغ و تقویت نفوذ خود تلاش کردند. با این حال، دستور کار اصلی دیدار باکو، مسایل مربوط به اجرای طرح های مهم و مشترک ایران و روسیه در قفقاز جنوبی بود. شرکت کنندگان در نشست سه جانبه باکو، موضوع اتصال خطوط آهن سه کشور را در چارچوب طرح شمال-جنوب که هند و پاکستان را به شمال اروپا متصل می کند، مذاکره کردند. این مسیر، مدت زمان حمل کالا را به نصف کاهش می دهد و هزینه آنها را نیز کاهش بسیاری خواهد داد. یکی از مرزهای این مسیر، پل خط آهن (آستارا-آستارا) تا پایان آوریل گشایش خواهد یافت و تا پایان سال جاری نیز خطوط آهن جمهوری آذربایجان و ایران به هم متصل خواهند شد. همچنین بطور موازی راه های سوشه که کالاهای ایران را به روسیه حمل می کند، شروع به کار کرده اند. جاده عریض و ترمینال ویژه ای برای حمل بارایران به روسیه از طریق جمهوری آذربایجان، احداث خواهد شد. در میان طرح های سه جانبه باکو-تهران-مسکو، ایجاد پل انرژی برای انتقال برق از روسیه به ایران از طریق جمهوری آذربایجان، سوای گاز میان جمهوری آذربایجان و ایران با مشارکت شرکت گازپروم روسیه نیز مشاهده می شود.»

این تحلیلگر روس افزوده است: «همچنین بنابر گزارش های غیررسمی، مساله بحث انگیزی همچون رژیم حقوقی خزر، از نقطه مرده خود به نقطه خیلی خوبی خواهد رسید. جمهوری آذربایجان به همکاری با سرویس های امنیتی روسیه و ایران رضایت داده است و محمد جواد ظریف نیز در باکو این بخش همکاری های سه جانبه را مهم دانسته و گفته است که متخصصان سه کشور همکاری در این زمینه را آغاز کرده اند. در باکو، در سطح کارشناسان سیاسی اعلام شده است که انجام این دیدار سه جانبه، مرحله جدیدی از همکاری سه جانبه را گشود و این همکاری سه جانبه، علاوه بر توسعه اقتصادی منطقه، در امنیت منطقه و نیز حل مساله قره باغ تاثیر مثبتی خواهد گذاشت. جواد جهانگیری عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی ایران به خبرگزاری ترند گفت که همکاری ایران و روسیه در حل مساله قره باغ، به کاستن از نقش منفی برخی کشورها منجر خواهد شد. مطبوعات جمهوری آذربایجان همچنین به این موضوع توجه داده اند که سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه در باکو تاکید کرد که حل مساله قره باغ برای اجرای طرح های جدید در منطقه اهمیت ویژه ای دارد. به گفته وزیر خارجه روسیه، تشدید وخامت مناقشه قره باغ، به وجهه قفقاز جنوبی به عنوان مسیر عبور مسیرهای حمل و نقل در منطقه زبان وارد می کند.»

تحلیلگر روسبالت افزوده است: «در یک کلام، مثلث «جمهوری آذربایجان-ایران-روسیه» که علی اف آن را بیان کرده بود، در حال تشکیل شدن است. اما، همین مثلث می تواند به تشدید رقابت در قفقاز جنوبی و خاور نزدیک منجر شود. زیرا، ترکیه نیز مثلث خود را با جمهوری آذربایجان و گرجستان تشکیل می دهد. اما، به احتمال زیاد، این گفته رییس جمهوری آذربایجان که مثلث دوم (مثلث جمهوری آذربایجان-گرجستان-ترکیه) به افزایش امنیت منطقه کمک می کند، محقق نخواهد شد. زیرا، روابط ترکیه-روسیه برهم خورده است و مناسبات ایران-ترکیه نیز در شرایط خوبی قرار ندارد. تهران اجازه بسط نفوذ ترکیه را نخواهد داد. نگاه روسیه به مناقشه جمهوری آذربایجان و ارمنستان، با نگاه ترکیه به این مناقشه متفاوت است. نه مسکو و نه تهران، حق انحصاری به ترکیه در دالان «ترانس خزر» نخواهند داد. بطور کلی، رفتار ترکیه این امکان را فراهم نمی کند که شکل گیری دو مثلث با حضور جمهوری آذربایجان، به صلح و ثبات در قفقاز جنوبی کمک کند. ماهیت سیاسی و نظامی این دو مثلث کاملا متفاوت است. گذاشته شدن این دو شکل هندسی بر روی همدیگر نیز بطور کل می تواند به منافع یک بازیگر دیگر، یعنی اسرائیل خدمت کند. از نظر گرافیکی نیز قرار دادن دو مثلث بر روی همدیگر، ستاره شش گوشه داوود، یا «ماگن داوود» را یادآوری می کند. اما، هم اکنون در مورد شکل گیری اتحادها در این منطقه، باز هم حلقه تعیین کننده، جمهوری آذربایجان است که باید «آتش را به دست خود بگیرد». یعنی، جمهوری آذربایجان باید مشخص کند که در میدان کدام یک بازی می کند: روسیه و ایران یا ترکیه؟ این، انتخابی دشوار، اما گریزناپذیر است. جالب اینجاست که آیا علی اف به آن مهارت سیاسی دست یافته است به همکاری جمهوری آذربایجان با ترکیه و اروپا در خصوص ترانزیت گاز لطمه نزند؟!»